

СТАНОВИЩЕ

за дисертацията на Жасмина Христова Донкова на тема: „Протестантската общност в България след 1989 г.: състояние и тенденции” за присъждане на образователната и научна степен „доктор”

Жасмина Донкова проследява и анализира съвременното състояние, тенденциите и предизвикателствата пред протестантската общност в България след 1989 г. Значимостта на нейния труд произлиза от факта, че към момента протестантските деноминации в страната не са изследвани като една религиозна общност. Предложеният комплексен анализ на тези деноминации се прави за първи път и осъществява цялостен разрез на протестантските субтрадиции в България и пълно и точно картографиране (mapping) на дейността им. Това несъмнено ще обогати научния фонд на БАН в комплексното изследване на религията и прогностичния анализ.

Доктриналната парадигма на протестантизма е изследвана чрез подходящ избор на диагностичния анализ, историко-сравнителния анализ и чрез използване на дескриптивно-аналитичния метод – така авторката е направила подробна и пълна дисекция на религиозната идентичност на протестантството.

Като особено важен акцент бих отделила разглеждането на юридическата и обществената легитимност на протестантската общност, което е направено вещо и с професионализъм.

Впечатляващ принос е очертаването на историята на първата протестантска проповед сред българите, като за целта Жасмина Донкова е издирила ценни исторически извори. Целите на изследователския труд са напълно обосновани чрез разнообразни изследователски проекти, онлайн ресурси, брошури, статии и публикации от официозите на някои от протестантските деноминации, проповеди на техните духовни лидери, материали в интернет пространството. За първи път се дава информация за духовните лидери и чуждестранните мисионери в общността.

Жасмина Донкова отграничава в специален подпараграф 1.1.5. „Евангелизмът – духовното възраждане в протестантизма” двата основополагащи термина – „протестантизъм” и „евангелизъм”, и изяснява етимологията и съдържанието им. По този начин тя прецизира употребата им, като внася яснота в масово неправилното им взаимно заместване.

Овладейвайки прецизно спецификата на изследваната проблематика, авторката си служи със специален терминологичен инструментариум, който позволява детайлно представяне на доктриналната парадигма на протестантизма. За целта в приложенията на изследването е обособен богат речник на специалните термини, чието позициониране избягва допълнително натоварване на основния текст и сам по себе си има научна стойност.

Предложена е разностранна информация чрез анализ и интерпретация на емпирични данни, което е особено трудно предвид деноминационното разнообразие на протестантската общност в България и динамиката на процесите, протичащи в нея. Авторката е надхвърлила официалните данни, издирвайки и данни от самите протестантски деноминации, като е постигнала балансиран статистически анализ.

Жасмина Донкова умело изследва и анализира явлението „Етническа църква“, като подчертава, че по принцип етнофилетизмът е несъвместим с принципите на християнството, което претендира за универсалност и единство. Разгледан е комплексът от причини за формирането на ромските църкви и прецизно и балансирано са очертани рисковите тенденции, от една страна, и позитивните моменти за обществото като цяло, от втора. Представените сведения за китайските и корейските евангелски общности в България са особено ценен принос, тъй като до момента подобни данни не съществуват в научноизследователската ни литература. Жасмина Донкова прави важната прогноза, че предвид превръщането на Южна Корея в първата азиатска икономическа сила и приоритетното ѝ икономическо партньорство корейските църкви у нас все повече ще засилват позициите си. Това е за сметка на очертаната доста мрачна картина за развитието на протестантската ни общност, която бавно, но сигурно върви към самоизолация и маргинализация заради процесите на фрагментация.

Авторката предлага богат библиографски очерк на литературата за историята на протестантизма в България и прави важния извод, че към момента въпросът за състоянието и процесите в протестантската общност не е удостоен с научно внимание и изследователска прецизност. Оттук произтича и ценността на настоящия труд – опит да се запълни част от тази празнота и да се постави на научна основа изследването на протестантската общност у нас.

Особено актуално е разглеждането на социалната и политическата теория на протестантизма, като г-жа Донкова прави заключението, че в последните няколко години социалното стана много по-толерантно към протестантските деноминации от политическото, което продължава да поддържа идеологемата за „опасните протестантски секти”.

Дисертационният труд показва много добра богословска и юридическа компетентност, точен изказ и отлична библиографска осведоменост. Безспорни достоинства са научният стил и високата грамотност, което говори за богата ерудиция и авторска мисъл.

Като имам предвид новаторството, научно-приложните аспекти и актуалността на разглежданата проблематика, убедено заявявам положителната си оценка на дисертационния труд на Жасмина Донкова.

03.10.2012 г.

София

.....

(доц. д-р Клара Тонева)